

В. В. Сокурєнко¹

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДВИЩЕННЯ ЕМОЦІЙНОЇ СТІЙКОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПРИ ВИВЧЕННІ ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ

¹Харківський національний університет внутрішніх справ

Анотація

У доповіді досліджені теоретичні та прикладні аспекти формування психологічної стійкості поліцейських при поводженні зі зброєю. Проаналізовані основні методи психологічної та емоційної підготовки працівника поліції до стрільби

Ключові слова: вогнева підготовка, психологічна підготовка, емоційна стійкість

Abstract

The report examined the theoretical and applied aspects of psychological stability policemen when handling weapons. The basic methods of psychological and emotional preparation of a police officer for shooting are analyzed

Keywords: gun training, psychological training, emotional stability

Сучасний етап розвитку правоохоронних органів України характеризується підвищеними вимогами до підготовки працівників поліції. Це обумовлюється специфікою виконання широкого кола завдань і функцій, багато з яких характеризуються зростанням інтенсивності і сили впливу стрес-факторів на психіку працівників поліції, що загалом негативно впливає на зміст професійної поліцейської діяльності. Отже виникає необхідність у розробці нових форм і методів удосконалення психологічної підготовки правоохоронців до діяльності в особливих і екстремальних умовах.

Як відомо, одним з основних і невід'ємних факторів психологічної готовності до діяльності у особливих і екстремальних умовах є емоційна стійкість. Найбільш негативним фактором, що впливає на емоційну стійкість можна визнати можливість отримати поранення або ж бути вбитим, при цьому може раптово виникнути необхідність в застосуванні зброї, що вкрай негативно діє на психологічний стан працівника поліції, який має низьку емоційну стійкість. Згідно із статистичними даними, тільки 25% співробітників поліції використовують отримані в результаті навчання технічні навички володіння зброєю в реальних бойових умовах. Під час ведення вогню психіка людини стає іншою: змінюється сприйняття інформації, механізми прийняття рішень, чутливість до подразнюючих факторів (відчуття болю та ін.); виникає «конвульсивна» хватка зброї; з'являється так званий «тунельний зір» – стрілець сприймає тільки супротивника як джерело безпосередньої небезпеки, і не в змозі сприйняти

і зрозуміти будь-яку іншу інформацію. Багато співробітників поліції відчують слухові порушення і іноді не можуть точно сказати, скільки вони зробили пострілів. Пригнічується діяльність лівої півкулі головного мозку, відповідальної за абстрактно-логічне мислення, а отже людина не в змозі логічно вірно оцінити ситуацію, та спрогнозувати її можливий розвиток, усвідомлено застосовувати отримані в результаті навчання навички.

Крім цього варто окреслити ряд додаткових факторів діючих негативно на співробітника поліції при застосуванні зброї: ведення вогню, як правило, відбувається в умовах недостатнього освітлення – 71,5% випадків (у рамках часового інтервалу з 19.00 до 07.00 годин.); застосування зброї в умовах населеного пункту – 65,1% випадків застосування на вулиці, 15,8% – у приміщенні; на відстані до 7 метрів – 76,6% випадків; при активній протидії злочинця – 63% випадків; поліцейські перебувають в умовах постійного дефіциту часу для прийняття і реалізації вірного рішення – загальна результативність стрільби, з огляду на зазначені фактори, досягає 49,9%.

Отже, для формування стійких навичок стрільби з пістолета, перш за все, необхідна організація систематичних тренувань в умовах максимально наближених до бойових. Застосування різних світло-шумових ефектів (проблискові маячки, звуки сирени, шум вулиці чи натовпу), використання нестандартних мішеней (тривимірних, силует собаки), прищеплення навичок ведення вогню з необхідністю точного враження конкретної заданої частини цілі, використання елементів інтер'єру (магазину, квартири, та ін.) з метою максимального наближення оточення до реальних екстремальних ситуацій, ведення вогню після фізичного навантаження (біг, рукопашний бій). Навчання має проводитися способом від простого до складного, з поступовим збільшенням обсягу тренувань. В основі цього лежить діалектичний тезис про перехід кількості в якість.

Разом із тим, одним з головних факторів, що впливають на результативність процесу навчання, є формування психологічної та емоційної готовності співробітника поліції до стрільби. Методи психологічної підготовки, які використовуються при навчанні стрільбі з пістолета повинні бути тісно взаємопов'язані з технічною та тактичною стрілецькою підготовкою. Тому завдання ефективного навчання співробітника поліції стрільбам повинні вирішуватися комплексно.

Засновуючись на вищевикладеному варто виділити основні групи методів психологічної та емоційної підготовки працівника поліції до стрільби:

1. Мотиваційні методи – дозволяють сформувати необхідний настрій, цільову установку на позитивне освоєння і виконання стрілецьких вправ. Цей процес пов'язаний з розвитком у співробітників необхідного інтересу до освоєння навичок стрільби, формуванням їхніх переконань і поглядів та може супроводжуватися напруженими пошуками варіантів майбутніх

дій. Мотиви створюють внутрішнє спонукання до досягнення цілей навчання, формують стан схильності організму до дії. Мотиваційні методи психологічної підготовки включають такі психолого-педагогічні прийоми і способи, як цільова установка, навіювання, роз'яснення, переконання, оцінка і контроль, схвалення та заохочення, критика і самокритика.

2. Пізнавальні методи – застосовуються для активізації пізнавальних процесів, необхідних для засвоєння і закріплення стрілецьких умінь і навичок, створення умов для накопичення досвіду. Особливо важливим є розвиток уваги, сприйняття і пам'яті. Така якість уваги, як концентрація, вкрай необхідна співробітнику для успішного навчання і ведення прицільної стрільби. Завдяки цим якостям уваги, стрілець може зосередитися і тривало утримувати увагу на об'єкті прицілювання, а також розосередити увагу на декількох об'єктах і сприймати їх в рівній мірі ефективно.

3. Психомоторні методи – дозволяють активізувати відпрацювання всіх операцій і дій, що входять у структуру рухових навичок володіння зброєю і ведення вогню. Специфіка психомоторних методів полягає в налагодженні зв'язку і узгодженості між фізичними реакціями та рухами – з одного боку, і пізнавальної, емоційно-вольової активності психіки співробітника – з іншого боку. При цьому психомоторні методи покликані формувати основні та додаткові рухи (мінімально необхідні для отримання елементарних навичок поводження з пістолетом і ведення вогню), усувати зайві і помилкові рухи.

Облік психологічних закономірностей оволодіння стрілецькими навичками, особливостей психолого-педагогічного процесу навчання, а також знання і творче застосування різних методів психологічної підготовки дозволять швидко і якісно навчати співробітників поліції стрільбі з пістолета та з іншої зброї, і є обов'язковою умовою підвищення результативності їх вогневої підготовки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Лефтеров В. А. Захарченко В. Ю. Психологическая подготовка к стрельбе из пистолета / В. А. Лефтеров, В. Ю. Захарченко. – Донецк: ДИВС МВД Украины, 2001 – С. 7-25.

2. Сорокин Е. Израильский стиль боевой стрельбы из пистолета. Психологические аспекты подготовки / Е. Сорокин // Солдат удачи. – 1998. – № 11. – С. 37-38.

Сокуренько Валерій Васильович, доктор юридичних наук, доцент, ректор, Харківський національний університет внутрішніх справ, м. Харків, e-mail: naukahnuvs@ukr.net

Valeriy Sokurenko, Doctor of jurisprudence, associate professor, rector, Kharkiv National University of Internal Affairs, Kharkiv, e-mail: naukahnuvs@ukr.net